

SPECYFIKA DZIAŁALNOŚCI SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH JAKO PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Danuta Mierzwa, Dominika Mierzwa

Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki
we Wrocławiu

Abstrakt. W artykule, na przykładzie spółdzielni socjalnych, ukazano rolę, jaką odgrywa-
ją przedsiębiorstwa społeczne na rynku pracy. W gospodarce rynkowej, powołując się na
doświadczenia wielu krajów UE, można stwierdzić, że przedsiębiorstwa tego typu mają
rację bytu. Świadczy o tym ich stały rozwój i wspierająca polityka Parlamentu Europej-
skiego. Często są one jedyną szansą dla ludzi zmarginalizowanych i wykluczonych spo-
łecznie. W opracowaniu wykorzystano przepisy prawne regulujące funkcjonowanie spół-
dzielni socjalnych, różnego rodzaju opracowania oraz literaturę naukową.

Słowa kluczowe: ekonomia społeczna, przedsiębiorstwo społeczne, spółdzielnia socjalna,
UE

WSTĘP

Zdefiniowanie problemów społecznych nie jest proste. Najogólniej możemy je okre-
ślić jako stan traktowany przez znaczną liczbę osób jako niepożądany (szkodliwy),
o którym jednocześnie utrzymuje się opinia (przekonanie), że może być zmieniony
przez działania zbiorowe [Sadowski 2001].

Współcześnie istnieje wiele różnego rodzaju problemów, z którymi boryka się społe-
czeństwo. Często niemożliwość ich rozwiązania lub im zapobiegania naraża dane jednost-
ki na odrzucenie ze strony społeczeństwa. Najczęściej są to zjawiska dyskryminacji, mar-
ginalizacji i wykluczenia społecznego. Do rozwiązania tych problemów służy instytucja

pomocy społecznej, jako jeden z instrumentów polityki społecznej. Pomoc społeczna jest organizowana i podlega kontroli organom administracji rządowej i samorządowej.

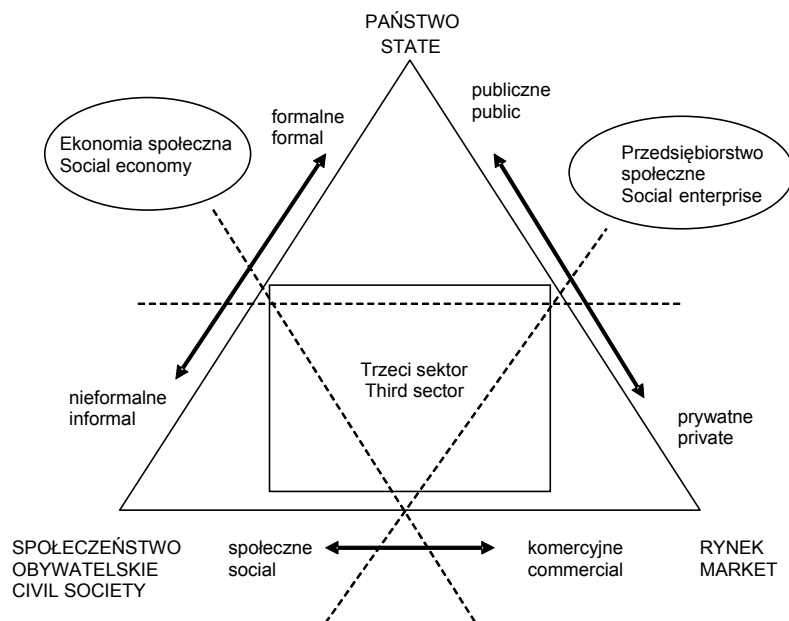
Na przełomie ostatnich kilku lat nasilił się rozwój organizacji pozarządowych, które nie są kontrolowane przez administrację publiczną, bowiem tworzą one dobra i usługi, które przynoszą korzyści wyłącznie pewnej grupie beneficjentów [Głębicka 2010]. Organizacje te często są nazywane organizacjami *non profit*, bowiem skupiają się nie na realizacji zysku, lecz celów społeczno-ekonomicznych. Zajmują się one czterema obszarami działalności, a mianowicie: społeczną i demokratyczną przedsiębiorczością, walką z bezrobociem, rozwojem lokalnym i wzajemną ochroną społeczną [Defourny 2004]. Do organizacji tego typu należą spółdzielnie socjalne, które zaczęły powstawać w Polsce dopiero po 2006 roku. Stanowią one nowe złożone zjawisko, które wymaga zwiększonych wysiłków analitycznych i badawczych, jeżeli mają być dobrze zrozumiane i rozpoznane. Artykuł ukazuje istotę i rolę tych organizacji w gospodarce. Wyjaśnia, bowiem jak marginalizowane i wykluczone jednostki integrując się poprzez pracę mogą zmienić swoją pozycję społeczną. Autorki artykułu analizują podstawy prawne funkcjonowania spółdzielni socjalnych ich rozwój ilościowy oraz znaczenie w łagodzeniu negatywnych zjawisk marginalizacji. W opracowaniu wykorzystano przepisy prawne, czasopisma naukowe, a także źródła internetowe. W ocenie materiału badawczego zastosowano metody analizy porównawczej, statystycznej i tabelarycznej.

ISTOTA EKONOMII SPOŁECZNEJ I PRZEDSIĘBIORSTWA *NON PROFIT*

Kluczową zasadą idei ekonomii społecznej jest działanie na rzecz ludzi i społeczno-ści. Odróżnia ją przede wszystkim to, że podmioty nie są nastawione na zysk, lecz na realizację celów społecznych. Ekonomia społeczna w wielu kwestiach różni się zarówno od gospodarki publicznej, jak i prywatnej. Od gospodarki publicznej ekonomię społeczną wyróżnia fakt, że jej podmioty nie są kontrolowane przez administrację publiczną, ale obywateli i organizacje obywatelskie. W zasadzie nie oferują dóbr i usług publicznych dostępnych dla wszystkich, lecz dobra i usługi, które przynoszą korzyści pewnym grupom beneficjentów [<http://www.fres.org.pl/node/11>]. Aspektem ekonomicznym przedsiębiorstw społecznych jest to, że funkcjonują one i utrzymują się na rynku tak, jak każde inne przedsiębiorstwo. Dlatego muszą prowadzić regularną działalność, stawać się coraz bardziej konkurencyjne i zatrudniać płatny personel. Wracając do kwestii ekonomii społecznej warto zwrócić uwagę, że instytucje pozarządowe, które nie są nastawione na zysk i nie są częścią struktury państwa, działają w obrębie tzw. trzeciego sektora (rys. 1).

Jak można zauważyć, jest to jeden z trzech podstawowych sektorów, na które jest podzielona aktywność społeczno-gospodarcza nowoczesnych państw demokratycznych. Pierwszym z nich jest sektor państwowy, a więc instytucje ściśle podlegające władzom państwowym. Drugi – zwany prywatnym – obejmuje organizacje nastawione na zysk. Jednakże interesującym sektorem w kwestii ekonomii społecznej jest sektor trzeci, który jest zwany obywatelskim. Organizacje działające w obrębie tego sektora są często nazywane organizacjami *non profit*, czyli nie nastawione na zysk, a na polepszenie warunków życia¹.

¹ <http://sektorze.org.pl/x/631717>.

Rys. 1. Systemowe usytuowanie ekonomii społecznej

Źródło: Hauser [2007].

Fig. 1. Systemic placement of social economy

Source: Hauser [2007].

Według Europejskiej sieci badawczej EMES (*European Research Network*), za przedsiębiorstwo społeczne uznaje się podmiot prowadzący działalność o głównie społecznych celach, której zyski z założenia są reinwestowane na jej cele lub we wspólnotę, a nie w celu maksymalizacji zysku lub zwiększenia dochodów udziałowców czy też współwłaścicieli². Charakteryzują się więc tym, że nie są zorientowane na tworzenie i dystrybucję kapitału. Mają demokratyczną wymiarną i opartą na wspólnym zarządzaniu strukturę [Hausner 2007]. Główne cele przedsiębiorstw społecznych to przede wszystkim:

- reintegracja z rynkiem pracy osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym (m.in. osoby uzależnione, byli więźniowie, młodzież, która przerwała obowiązek szkolny),
- pełnienie roli tymczasowych rynków pracy, stanowiących etap przejścia do otwartego rynku pracy,
- realizacja niezaspokojonych potrzeb społeczności lokalnych poprzez produkcję dóbr i usług (zarówno tradycyjnych usług opiekuńczych, jak i nowych przedsięwzięć ukierunkowanych na stymulowanie i zaspokojenie popytu na nowe usługi sąsiedzkie),
- produkcja dóbr i usług wymagających intensywnego zatrudnienia [Mierzwa 2007].

² <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433225>.

Za idealne przedsiębiorstwo społeczne można uznać przedsiębiorstwo spełniające równocześnie kryteria ekonomiczne i społeczne (tab. 1):

Tabela 1. Kryteria charakteryzujące przedsiębiorstwa ekonomii społecznej
Table 1. Criteria characterising social economy enterprises

Kryteria ekonomiczne Economic criteria	Kryteria społeczne Social criteria
Prowadzenie w sposób względnie ciągły, regularny, działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne Carrying out regular and continuous activity based on economic instruments	Wyraźna orientacja na społecznie użyteczny cel przedsięwzięcia Distinct direction to socially useful aim of the enterprise
Niezależność, suwerenność instytucji w stosunku do instytucji publicznych Independence, sovereignty of the institution in relation to public institutions	Oddolny, obywatelski charakter inicjatywy Grassroots, civic character of the initiative
Ponoszenie ryzyka ekonomicznego Taking economic risk	Specyficzny, możliwie demokratyczny system zarządzania Specific, possibly democratic management system
Istnienie choćby nielicznego płatnego personelu Existence of even small number of payable staff	Możliwie wspólnotowy charakter działania Possibly community character of activity
	Ograniczona dystrybucja zysków Restricted distribution of profits

Źródło: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433224>.
Source: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433224>.

Przedsiębiorstwo spełniające wszystkie wyżej wymienione kryteria, bądź większość z nich, jest uznawane za idealne przedsiębiorstwo społeczne. Do form prawnych, jakie przybierają przedsiębiorstwa gospodarki społecznej, można zaliczyć:

- firmy społeczne – dające zatrudnienie i prowadzące szkolenia dla osób niepełnosprawnych i innych grup społecznie zmarginalizowanych,
- związki kredytowe – zapewniające dostęp środków finansowych na zasadach komercyjnych,
- instytucje pośredniczące na rynku – prowadzące szkolenia i umożliwiające odbywanie staży zawodowych osobom pozostającym bez pracy przez dłuższy czas,
- instytucje organizujące usługi opiekuńcze – przedsiębiorstwa społeczne silnie związane z konkretną społecznością i lokalnym rynkiem pracy,
- organizacje pozarządowe umożliwiające realizację działań dobroczynnych w innowacyjny sposób (fundacje),
- spółdzielnie – stowarzyszenia osób działające razem w celu zaspokojenia wspólnych potrzeb ekonomicznych i społecznych poprzez prowadzenie przedsiębiorstw będących ich wspólną własnością.

Spółdzielnia socjalna, jako podmiot ekonomii społecznej, jest formą przedsiębiorstwa społecznego, a więc instytucją łączącą w sobie cele społeczne i gospodarcze. Jest podmiotem działającym na pograniczu działalności gospodarczej i organizacji pożytku publicznego, który niekoniecznie działa dla zysku. W szczególności jest nastawiony na

realizację misji społecznej. Stanowi szczególną część polityki socjalnej, aktywnej polityki rynku pracy, a także systemu pomocy społecznej. Jest organizacją dobrowolną, „otwartą” dla wszystkich zmarginalizowanych osób, które są zdolne do korzystania z jej usług oraz gotowe do ponoszenia odpowiedzialności wiążącej się z członkostwem w spółdzielni.

Idea zatrudnienia socjalnego jest oparta na schemacie „praca zamiast zasiłku”. Spółdzielnie socjalne są skutecznym instrumentem walki z biedą, bowiem zapewniają dochód osobom wykluczonym społecznie.

REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE FUNKCJONOWANIA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Główną ustawą, która określa zasady zakładania, prowadzenia działalności oraz likwidacji spółdzielni socjalnych jest Ustawa z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych [Ustawa... 2006]. W sprawach nieuregulowanych przez niniejszą ustawę stosuje się przepisy Ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze [Ustawa... 2003]. Ponadto wykorzystuje się również następujące ustawy:

- Ustawę z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawę z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawę z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W głównej ustawie zaznaczono, że przedmiotem działalności socjalnej jest przede wszystkim prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa opierającego się na osobistej pracy należących do niego członków.

Spółdzielnię socjalną mogą założyć osoby, które podlegają wykluczeniu społecznemu. Ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym [Ustawa... 2003, s. 1]. Spółdzielnię socjalną może założyć minimum pięć osób, jeśli są to osoby fizyczne i co najmniej dwie osoby w przypadku osób prawnych. Liczba członków nie może przekroczyć 50 osób, chyba że powstała ona w wyniku przekształcenia spółdzielni inwalidów. Jeśli spółdzielnia socjalna liczy więcej niż 15 członków musi powołać Radę Nadzorczą. Członkowie spółdzielni socjalnych zatrudnieni są na podstawie umowy o pracę [Kwiatkowska 2007]. W spółdzielni socjalnej nie ma możliwości dystrybucji zysków pomiędzy członków, ponieważ ustawa wyraźnie określa cele, na jakie jest przeznaczona nadwyżka budżetowa, a mianowicie na:

- zwiększenie funduszu zasobowego – nie mniej niż 40%,
- cele społecznej i zawodowej reintegracji członków spółdzielni – co najmniej 40%,
- fundusz inwestycyjny [Ustawa... 2006, s. 4].

Spółdzielnie socjalne podlegają takim samym przepisom jak zwykle przedsiębiorstwa, to jest m.in. prawu pracy, ustawie o rachunkowości, prawu podatkowemu. Różnią się głównie specyfiką zarządzania wynikającego z zasad spółdzielczych (zasada demokracji jeden członek = jeden głos). Spółdzielnie socjalne, ze względu na swój odmienny

charakter, posiadają wiele uprawnień i przywilejów, których nie mają inne przedsiębiorstwa. Należą do nich:

- zwolnienie z opłat za wpis do Krajowego Rejestru Sądowego,
- możliwość jednorazowego otrzymania środków z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej wynoszące nie więcej niż czterokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia; na każdego członka założyciela (biorąc pod uwagę przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2013 roku, wynoszące 3822,24 zł) może to wynieść nie więcej niż 15 288,96 zł,
- zwolnienie z podatku dochodowego wydatkowanego na cele związane z reintegracją społeczno-zawodową członków spółdzielni,
- możliwość skorzystania z preferencyjnego traktowania w ramach postępowań z zakresu zamówień publicznych [Juszczak 2009],
- prawo do uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego, w wyniku czego może ubiegać się o 1% podatku dochodowego,
- możliwość uzyskania pomocy unijnej z Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” oraz z „Funduszy Inicjatyw Obywatelskich”³,
- możliwość ubiegania się o wsparcie ze strony jednostek samorządu terytorialnego, do którego można zaliczyć: dotacje, poręczenia, doradztwo finansowe, prawne, marketingowe, a także zrefundowanie kosztów lustracji.

SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE W POLSCE I WYBRANYCH KRAJACH UE

O rozwoju spółdzielni socjalnych w Polsce można mówić generalnie dopiero od 2005 roku, kiedy to Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej podjęło decyzję, aby wspierać te podmioty z projektu Regionalnych Funduszy Ekonomii Społecznej [Mierzwa 2006]. Inspiracją dla tych procesów były doświadczenia krajów UE w tym zakresie. Biorąc pod uwagę doświadczenia krajów UE w rozwoju przedsiębiorstw *non profit* spółdzielnie socjalne można uznać za jeden z ważniejszych czynników do samoorganizacji i przedsiębiorczości społecznej w różnych sferach życia społeczno-ekonomicznego. Przykłady spółdzielni socjalnych w wybranych krajach UE zaprezentowano w tabeli 2.

W krajach Unii Europejskiej przedsiębiorstwa spółdzielcze przyjmują formy prawne stowarzyszeń i spółdzielni (Szwecja), towarzystw spółdzielczych i spółdzielni solidarności społecznej (Włochy), spółek (Hiszpania) towarzystw przemysłowych i oszczędnościowych (Wielka Brytania). W wielu krajach członkowskich UE brak jest prawnej definicji przedsiębiorstwa społecznego i istnieje wolność form prawnych tych przedsiębiorstw. Jednakże w większości tych krajów przedsiębiorstwo społeczne przyjmuje głównie formy prawne (spółdzielni, stowarzyszeń lub fundacji).

W Europie funkcjonują dwa typy przedsiębiorstw gospodarki społecznej: te nastawione na tworzenie miejsc pracy i integracji społecznej oraz tzw. spółki użyteczności publicznej, które są zorientowane na dostarczenie specyficznych form usług dla potrzeb społeczności lokalnej. W Unii Europejskiej brak jest ujednoczonych rozwiązań prawnych w zakresie funkcjonowania spółdzielni socjalnych. Parlament Europejski jedynie

³ <http://wup.mazowsze.pl/new/imogeo/warszawa/WRRRP/partlok/Partnestwo/Spoldzielcze-socjalne-broszura.pf>.

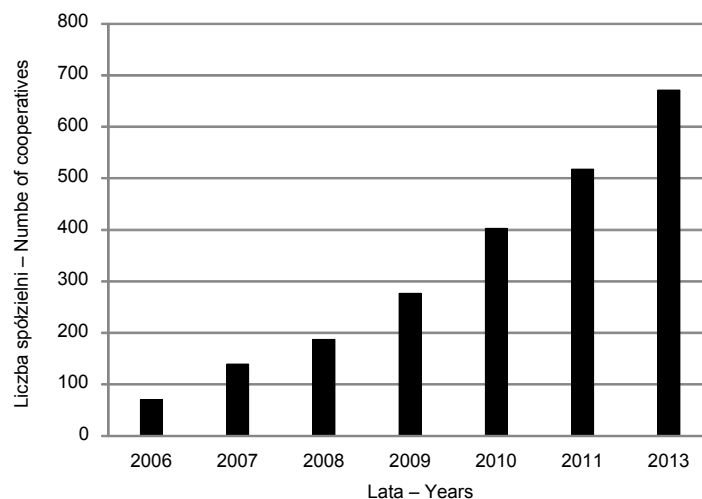
Tabela 2. Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw społecznych w wybranych krajach UE
Table 2. Organisation and legal forms of social enterprises in selected states of the EU

L.p. No	Formy organizacyjno-prawne Organisational forms	Państwo Country	Liczba Number
1	Spółdzielnie społeczne typu B (podejmujące działalność rolniczą, przemysłową, handlową) Social co-operatives type B (that carry out agricultural, industrial, trading activities)	Włochy Italy	1463
2	Spółdzielnie o szczególnych celach Co-operatives with special aims	Grecja Greece	20
3	Spółdzielnie solidarności społecznej Social soliarity co-operatives	Portugalia Portugal	50
4	Spółdzielnie pracy (inicjatywy przejściowe) Labour co-operatives (transitory initiatives)	Finlandia Finland	65
5	Przedsiębiorstwa społeczne Social enterprises	Finlandia Finland	20
6	Przedsiębiorstwa społeczne dla długoterminowych bezrobotnych Social enterprises for the long-term unemployed	Hiszpania Spain	200
7	Specjalne centra pracy dla niepełnosprawnych Special labour centers for the disabled	Hiszpania Spain	b.d.
8	Warsztaty – nowe przedsiębiorstwa społeczne (dla osób z niepełnosprawnością) Workshops – new social enterprises (for the disabled)	Irlandia Ireland	26
9	Przedsiębiorstwa społeczne dla długoterminowych bezrobotnych (przejściowe) Social enterprises for the long-term unemployed (transitory)	Irlandia Ireland	10
10	Przedsiębiorstwa zajmujące się szkoleniami na temat zawodu (dla bezrobotnych) Enterprises offering professional training (for the unemployed)	Belgia Belgium	40
11	Warsztaty społeczne (inicjatywy flamandzka) Social workshops (Flanders initiative)	Belgia Belgium	100
12	Warsztaty chronione Protected workshops	Belgia Belgium	400
13	Instytucje rehabilitacyjne Rehabilitation institutions	Dania Denmark	50
14	Projekty aktywacyjne – projekty pracy Activating projects – Labour projects	Dania Denmark	b.d.
15	Spółdzielnie dla osób z upośledzeniem umysłowym Co-operatives for the mentally disabled	Szwecja Sweden	50
16	Przedsiębiorstwa w ramach wspólnot lokalnych Enterprises with local communities	Wlk. Brytania United Kindom	400
17	Przedsiębiorstwa integracyjne Integration enterprises	Francja France	750

Źródło: Borzaga i Santuari [2005, s. 45-49].
Source: Borzaga and Santuari [2005, p. 45-49].

rekomenduje ekonomię społeczną, która ma wpływ na całą gospodarkę wspólnoty, decydując jednocześnie o jej konkurencyjności w skali światowej [Michalik 2011].

Ekonomia społeczna w UE tworzy 6,4 mln miejsc pracy, co stanowi 4,4% całkowitego zatrudnienia [Stryjak 2006]. Sektor ten zdobył oficjalną akceptację na szczycie krajów UE w Luksemburgu w 1997 roku. Rozwój polskiej gospodarki społecznej był uwarunkowany politycznie i ekonomicznie. Biorąc pod uwagę spółdzielnie socjalne wyraźnie widać, że w kolejnych latach następuje ich rozwój. Potwierdzają to dane przedstawiono na rysunku 2.

Rys. 2. Liczba spółdzielni socjalnych w latach 2006-2013

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 2. Number of social cooperatives in 2006-2013

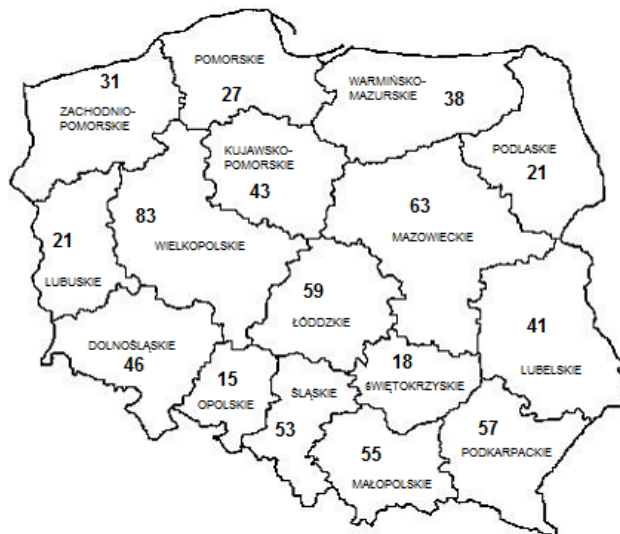
Source: author's calculations.

Najwięcej spółdzielni socjalnych było w województwach: wielkopolskim (83), mazowieckim (63), łódzkim (59) i podkarpackim (57) (rys. 3).

Analizując owe przedsiębiorstwa ze względu na podmioty założycielskie, można zauważyć, że dominowały w znacznym stopniu te założone przez osoby fizyczne, gdyż stanowiły aż 94%. Zaledwie 5% spółdzielni zostało założonych przez osoby prawne, a tylko 1% stanowiły spółdzielnie założone przez mieszany model członków założycieli, mianowicie składający się zarówno z osób fizycznych, jak i prawnych (rys. 4) [Informacja... 2012].

Dominującym modelem organizacyjnym pod względem liczby członków były spółdzielnie liczące od 5-9 osób (rys. 5). W tej grupie było skupionych 80% wszystkich spółdzielni, a do 5 osób i poniżej 10 osób liczyło tylko 10% spółdzielni.

Podejmowane przez spółdzielnie socjalne rodzaje działalności gospodarczej zazwyczaj były skoncentrowane w dwóch obszarach. Pierwszy z nich, w znacznym stopniu dominujący, to usługi rynkowe, drugi zaś to działalność wytwórcza. Do usług rynkowych można zaliczyć m.in. usługi: remontowo-budowlane, porządkowe, elektryczne,

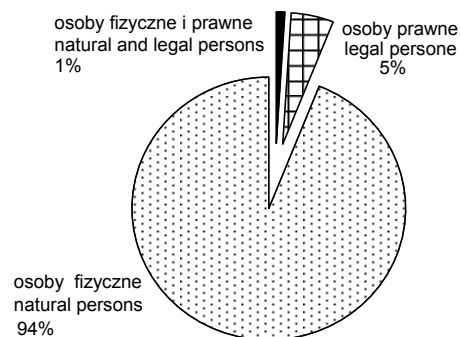

Rys. 3. Liczba spółdzielni socjalnych z podziałem na województwa (stan na dzień 8 maja 2013 roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://ozrss.pl/spoldzielnie-socjalne/katalog/>.

Fig. 3. The number of social cooperatives by provinces (the state on 8th May 2013)

Source: own study on the base <http://ozrss.pl/spoldzielnie-socjalne/katalog/>.

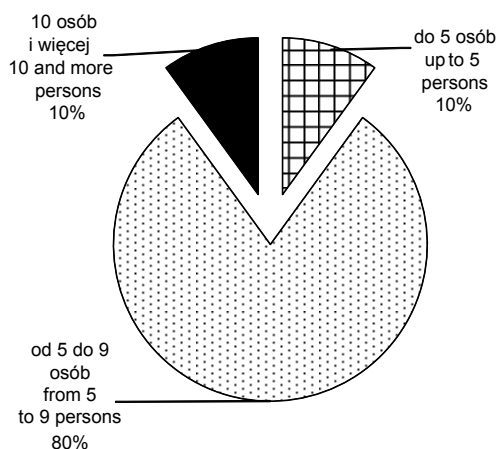

Rys. 4. Struktura spółdzielni socjalnych według podmiotu założycielskiego w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji... [2012, s. 29].

Fig. 4. Structure of social cooperatives according to the founding body in 2011

Source: own study on the base Information... [2012, p. 29].

Rys. 5. Struktura spółdzielni socjalnych według liczby członków

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji... [2012, s. 29].

Fig. 5. Structure of social cooperatives by the number of members

Source: own study on the base Information... [2012, p. 29].

gastronomiczne, krawieckie, hydrauliczne, a także opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Do działalności produkcyjnej natomiast: przetwórstwo warzyw i owoców, roślin sadowniczych i ozdobnych, hodowlę bydła i trzody chlewnej.

POSUMOWANIE

Dotychczasowe doświadczenia krajów UE i Polski pokazują, że model przedsiębiorstwa społecznego realizującego cel socjalny w gospodarce rynkowej jest potrzebny. Przedsiębiorstwa tego typu są znaczącą, a często i jedyną szansą dla ludzi zmarginalizowanych i wykluczonych społecznie. Integracja poprzez pracę może być wykorzystana jako szczególne narzędzie polityki zatrudnienia dla tych grup społecznych. Warunkiem jest, by podmioty te były dobrze postrzegane i rozumiane zarówno przez decydentów, jak i samych zainteresowanych ich tworzeniem. Wymaga to popularyzacji oraz jasnych przepisów prawnych regulujących ich funkcjonowanie.

LITERATURA

Borzaga C., Santuari A., 2005. Przedsiębiorstwa społeczne we Włoszech. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.

- Defourny J., 2004. Przedsiębiorstwo Społeczne w poszerzonej Europie, koncepcja i rzeczywistość. Materiały II Europejskiej Konferencji Ekonomii Społecznej, Kraków, 27-29.10.2004, Ministerstwo Polityki Społecznej, Kraków, 39-45.
- Głębińska K., 2010. Ekonomia społeczna – wyzwanie dla instytucji pomocy społecznej. Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa.
- Hauser J., 2007. Ekonomia społeczna a rozwój. Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.
<http://sektorze.org.pl/x/631717> [dostęp: 8.09.2013].
<http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433225> [dostęp: 8.09.2013].
<http://www.fres.org.pl/node/11> [dostęp: 8.09.2013].
- Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2010-2011. 2012. Departament Pożytku Publicznego, Biblioteka Pożytku Publicznego, Warszawa.
- Juszczak M., 2009. Tworzenie i działalność spółdzielni socjalnej. Stowarzyszenie Czas, Przeszłość, Tożsamość, Szczecin.
- Kwiatkowska B., 2007. Jak założyć spółdzielnię socjalną. Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa.
- Michalik A., 2011. System wspierania spółdzielni socjalnych w Polsce. Pismo Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko Mazurskiego. „Pozarządowiec” ESWIP 2(142), 15.
- Mierzwa D., 2006. Spółdzielnie socjalne w krajach UE i w Polsce, jako forma aktywności obszarów wiejskich. *Więś Roln.* 2, 72.
- Mierzwa D., 2007. Prawe aspekty funkcjonowania spółdzielni socjalnych w Polsce. W: *Spółdzielcze formy gospodarowania – tradycje i współczesność*. Monografie 88. Wyd. Akademii Podlaskiej, Siedlce, 79-80.
- Sadowski A., 2001. Społeczne problemy miejscowości północno-wschodniej Polski w procesie transformacji. Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. 2003. *Dz.U.* Nr 122, poz. 1143.
- Ustawa z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych. 2006. *Dz. U.* Nr 94, poz. 651.

SPECIFICITY OF SOCIAL COOPERATIVES ACTIVITY AS A SUBJECTS OF SOCIAL ECONOMY

Summary The article shows the role of social enterprises on the labour market, exemplified by social cooperatives. In market economy, basing on experiences of a number of EU states, it is possible to state that there is a reason for existence of that type of enterprises, which can be proved by their continuous development and supporting policy of the European Parliament. These enterprises are often the only chance for marginalized and socially excluded people. The work made use of provisions of the law regarding operation of social cooperatives, different types of elaborations, as well as scientific literature.

Key words: social economy, social enterprises, social cooperative, the European Union

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 17.04.2014

Do cytowania – For citation: Mierzwa D., Mierzwa D., 2014. Specyfika działalności spółdzielni socjalnych jako podmiotów ekonomii społecznej. J. Agribus. Rural Dev. 3(33), 125-135.